

## **C 1- Popularnonaukowe streszczenie projektu**

Niniejszy projekt jest studium społeczności żydowskiej w Dzierżoniowie w pierwszych pięciu latach po Holocauście. To dolnośląskie miasteczko wyróżniało się wyjątkowym odsetkiem Żydów wśród swojej ogólnej liczby mieszkańców. W lipcu 1946 Żydzi stanowili prawie połowę populacji miasta, do 1950 roku ich odsetek był zawsze większy niż 20%, czyniąc tę społeczność wyjątkową na mapie Polski i Europy po Zagładzie. Celem projektu jest dostarczenie nowych wyjaśnień kilku procesów historycznych o zasięgu ogólnopolskim i transnarodowym, poprzez mikrohistoryczne studium przypadku. Do tych procesów należą: budowa i upadek tzw. autonomii żydowskiej w Polsce w latach 1945-1950, dynamika relacji między nowymi centrami świata żydowskiego (USA, Palestyna/Izrael) a dawnym jego centrum- Polską, przekształcenia w transnarodowej polityce żydowskiej w obliczu Zimnej Wojny, przemiany żydowskiej struktury społecznej, wysiedlenie ludności niemieckiej i polonizacja Dolnego Śląska, wreszcie, dynamika i charakter stosunku Żydów do nowego ładu politycznego w Polsce. Badania na użytek tego projektu obejmują zarówno nowe spojrzenia na znane już historykom różnorodne zasoby źródłowe znajdujące się w Polsce, jak i rzadko lub wcale nie wykorzystywane w tym kontekście materiały znajdujące się w izraelskich, amerykańskich, brytyjskich archiwach lub bibliotekach.

Wykorzystane w projekcie źródła powstały w językach: polskim, hebrajskim, jidysz, angielskim, rosyjskim i niemieckim. Innym, naukowym celem projektu jest przełamanie marginalizacji historii Żydów w Polsce po Zagładzie. Z jednej strony ogranicza się ona najczęściej do problematyki antysemityzmu lub stosunku Żydów do komunizmu, tym samym cechuje ją dość ograniczona perspektywa wąsko pojętej historii politycznej. Z drugiej strony, zarówno w polskiej jak i zagranicznej historiografii, dzieje społeczności żydowskiej w Polsce po 1945 roku nie są badane z perspektywy najważniejszych problemów historii Żydów drugiej połowy XX wieku, takich jak rozwój żydowskiego transnacionalizmu, profesjonalizacja, metropolityzacja, odejście od modernistycznych i ideologicznych paradygmatów uprawiania polityki. Wreszcie, dotychczas nie zadano w badaniach naukowych pytania czy jakieś elementy wielusetletniej cywilizacji żydowskiej przetrwały Zagładę i znalazły swoją kontynuację w życiu Żydów w komunistycznej Polsce.